
LITERATUURBESPREKING

“AD(H)D een volwassen benadering - individuele coaching en groepsbehandeling”

Harold Wenning & Miguel Santana e.v.
Kloek, *AD(H)D een volwassen benadering- individuele coaching en groepsbehandeling*
Swets & Zeitlinger Lisse
ISBN 90 265 1708 4, pag. 104

AD(H)D is een onderwerp dat de laatste jaren flink in de belangstelling staat. Na een periode waarin het leek alsof ieder druk kind een ADHD etiketje meekreeg, keren de rust en realiteit langzaam terug en kunnen we de feiten vast gaan stellen. Waar gaat het ook al weer over en wat is nou ADHD ? Om dat beter in kaart te brengen wordt de nodige pioniersarbeid verricht en Wenning en Santana leveren hieraan vanuit hun Friese praktijkervaring een zinvolle bijdrage. Voor buitenstaanders wordt met dit boek duidelijk gemaakt wat zich achter de doorgaans gesloten GGZ-deuren afspeelt en insiders krijgen de gelegenheid om te leren hoe coaching bij ADHD in zijn werk gaat. Om deze redenen verdient het boek waardering al blijft het een eerste aanzet om de hulpverlening in beeld te brengen.

Het boek behandelt een coachingsprogramma om cliënten met ADHD problematiek te helpen om te gaan met de beperkingen en mogelijkheden die met ADHD samenhangen. Het is in twee delen verdeeld. In deel 1 staan richtlijnen voor de cliënt en voor de hulpverlener over de manier waarop er met het beschreven programma omgegaan moet worden. Het wordt niet geheel duidelijk waarom hulpverlener en cliënt hier aparte richtlijnen krijgen omdat de informatie die beschreven is voor beide partijen van belang is.

In deel 2 wordt het programma beschreven. Het gaat hierbij om de volgende thema's: de behandeling, sociale vaardigheden, relaties, werk/opleiding, andere psychiatrische aandoeningen en eigen inbreng/evaluatie.

Ieder thema wordt behandeld aan de hand van doelstellingen die de cliënt wil behalen, een theorieblok en het bespreken van de huiswerkopdrachten en eigen ervaringen. Vreemd genoeg begint ieder thema met het vooruitblikken op een doelstelling die hoort bij het thema dat een week later behandeld wordt. De didactische achtergrond hiervan wordt niet toegelicht. Waarmee een belangrijk probleem van het boek wordt aangesneden. De auteurs zijn mensen die hun sporen op het terrein van ADHD hebben verdiend en ze zijn vergeten om de lezer die kennis in dit boek mee te geven. Zo worden behandeling en coaching niet eenduidig gebruikt en soms wordt het door elkaar gebruikt. De achterliggende visie van het programma, de ideeën waarom het programma er zo uit ziet zoals het gepresenteerd wordt (waarom geen andere onderwerpen, waar blijft de belevingsgerichte benadering van de cliënt etc.) en de theoretische kennis die de auteurs bezitten worden onvoldoende met de lezer gedeeld. Zeker in het begin van het boek verdient het aanbeveling om de didactische concepten uit te werken op grond van de praktijk en theoretische kennis over ADHD, zodat degene die met het programma wil werken begrijpt vanuit welk kader de auteurs te werk zijn gegaan.

Er wordt gesteld dat de combinatie spv

en psychiater in de praktijk goed werken maar de lezer mag raden waarom. Dat het zo is wordt niet in twijfel getrokken maar de lezer moet de kennis en ervaring voorgeschoteld krijgen. Tijdens het lezen van dit boek wordt ook niet duidelijk waarom de schrijvers vele theoretische verwijzingen (bronnen) opnemen zonder dat de kennis of verwijzing zelf behandeld wordt. Het boek zou hierdoor aan diepgang winnen. Nu moet de geïnteresseerde lezer zelf achter de bronverwijzingen aan en in de praktijk zal dat er nog wel eens bij blijven.

In het voorwoord schrijft deskundige op dit gebied, mw. Sandra Kooij, dat het coachingsprogramma vanuit de praktijk beschreven wordt en dat de onderwerpen die behandeld worden door de praktijkervaring geselecteerd

zijn. Om die reden zou het interessant zijn om te weten waarom men tot de selectie is gekomen, welke valkuilen men tegen is gekomen en welke bestanddelen van het programma goed werken in de praktijk.

Samenvattend kan gesteld worden dat het boek een waardevolle bijdrage is voor het ontwikkelen van een coachingsprogramma voor mensen met ADHD. Wanneer dit boek een boek is dat voortdurend de praktijkontwikkeling volgt en beschrijft, verdient het voor een volgende uitgave de aanbeveling om visie, theorie over ADHD en het didactische concept meer uit te werken. De auteurs beschikken over deze kennis en de lezer verdient het om in die kennis te delen.

Gerard Lohuis.

“ADHD bij volwassenen - inleiding in diagnostiek en behandeling”

J.J.Sandra Kooij, *ADHD bij volwassenen - inleiding in diagnostiek en behandeling*
Lisse: Swets&Zeitlinger
ISBN 90 265 1722, pag. 159, Euro 24,-

De illustratie op de omslag van het boek ziet er veelbelovend uit. Een prachtig palet van kleuren waarin contouren van vakjes te onderscheiden zijn. De kleuren zijn fel en helder en het ziet er verrassend fris uit. Hiermee heeft de schrijfster en schilderes haar metafoor op het boek gezet. De omschrijving is op het boek van toepassing: helder, verfrissend om te lezen en na het lezen van dit boek is de kennis over diagnostiek en behandeling op een prettig leesbare manier overgedragen. Geen betoog over hoe het moet en wat het beste is, maar een gedegen weergave van de stand van zaken omtrent ADHD. Sandra Kooij geeft voor de inleiding

een schematisch overzicht hoe de diagnostiek en behandeling van ADHD er binnen de huidige GGZ uit kan zien. Om in de hoofdstukken die volgen van aanmelding via diagnostiek de behandeling te beschrijven. In de bijlagen staan de instrumenten beschreven die ze gebruikt voor de diagnostiek en behandeling waarmee de lezer een gedegen staalkaart bezit van de huidige kennis over ADHD. Zelfs het hiervoor beschreven AD(H)D coachingsprogramma van Wenning en Santana valt opeens beter op zijn plaats en ontstaat er de neiging om te zeggen dat eerst het boek van Kooij ter hand genomen moet worden om met het coachingsprogramma beter uit de voeten te kunnen. Dit boek bevat juist wel alle theoretische en praktische kennis die de hulpverlener nodig heeft. Sandra Kooij spaart zichzelf niet en is ook in staat te kijken naar de valkuilen en problemen die met het

diagnosticeren en behandelen samenhangen.

Na het beschrijven van wat AD(H)D is wordt er informatie gegeven over de prevalentie en de verschillende uitingsvormen van ADHD. De kernsymptomen van ADHD, aandachtsproblemen, hyperactiviteit en impulsiviteit worden beschreven om vanuit het normaliteitsprincipe te kijken wanneer de symptomen de grens overschrijden en er van ADHD gesproken kan worden. Wanneer wordt snel afgeleid zijn, altijd bezig zijn en het doen zonder denken nu wel ADHD genoemd en wanneer niet. Kooij geeft daar via een dimensionale as duidelijk antwoord op waarbij het opvalt dat het toestandsbeeld niet bepalend is. Met name tijdens een intake kunnen symptomen "verdoezeld" worden doordat de cliënt tijdens de intake de symptomen kan onderdrukken. Juist door het verleden goed uit te vragen en de anamnese goed in kaart te brengen kan de diagnose gesteld worden. Wanneer de diagnose eenmaal is gesteld kan er ook nog weer een onderverdeling plaatsvinden waarbij er sprake kan zijn van een "onoplettend type, hyperactief/ impulsief type of gecombineerd.

Welke behandeling er ook volgt, de hulpverlener dient daarbij de volgende attitude in acht te nemen: doelgericht, praktijkgericht, directief, oplossingsgericht, educatief, inzicht koppelen aan handelen en ondersteunend zijn (Nadeau- 1999). Het is jammer dat dit onderdeel alleen kort aangestipt wordt want juist dit aspect is voor het slagen van het contact van essentieel belang. En juist dit onderdeel is het moeilijkst te leren.

De behandeling wordt vervolgens goed uitgewerkt. Welke medicatie effectief is, al dan niet in combinatie met andere stoornissen, de werking van lotgenotencontact, coaching, psychotherapie en psycho-educatie: het wordt allemaal praktisch en pragmatisch beschreven. De schrijfster heeft daarbij een prettige manier van schrijven en ze neemt je als het ware aan de hand mee om de kennis en inzichten aan je over te dragen. De bijlage, zo'n 60 pagina's van het boek, bevat de nodige hulpmethodes en screeningslijsten waarmee de hulpverlener zo aan de slag kan. Een aanrader!

Gerard Lohuis